

Europarlamentarai patvirtino ES mokslinių tyrimų programą „Europos horizontas“, kuri sustiprins atsparumą pandemijoms, sumažins priklausomybę nuo iškastinio kuro bei paskatins naujoves.

Ši 2021–2027 m. ES programa užtikrins mokslinių tyrimų bei inovacijų finansavimą, susijusį su pasauliniais iššūkiais, tokiais kaip kova su klimato kaita, skaitmeninimas ir COVID-19 pandemija. Šią programą ES jau laikinai vykdo nuo šių metų pradžios. Antradienį Europos Parlamentas (EP) ją galutinai patvirtino (677 už, 5 prieš, 17 susilaikė).

Programai „Europos horizontas“ 2021–2027 m. laikotarpiu skirtas bendras 95,5 mlrd. eurų biudžetas, įskaitant 5,4 mlrd. eurų iš ES ekonomikos gaivinimo plano „Next Generation EU“. Ją sudaro trys veiklos sritys: „pažangus mokslas“, „pasauliniai uždaviniai ir Europos pramonės konkurencingumas“ bei „novatoriška Europa“.

Pagal pirmąją sritį bus remiami Europos mokslinių tyrimų tarybos koordinuojami mažai ištirtų sričių tyrimai, taip pat mokslininkų stipendijos ir mainai (pagal programą „Marie Skłodowskos-Curie veiksmai“) bei tyrimų infrastruktūra. Pagal antrąją sritį bus tiesiogiai remiami su visuomenės pokyčiais, technologiniais ir pramoniniais pajėgumais susiję tyrimai, taip pat verslo ir valstybės partnerystė bei Jungtinis tyrimų centras, teikiantis mokslinius duomenis ir techninę paramą ES ir jos šalių politikos rengėjams. Trečioji sritis skirta skatinti verslo naujoves per Europos inovacijų tarybą, taip pat stiprinti mokslo, studijų ir verslumo integravimą bei finansuoti Europos inovacijos ir technologijos institutą.

Pagal „Europos horizonto“ programą 2021–2027 m. numatyta iki šiol didžiausia ES biudžeto suma skaitmeninimui ir šios srities tyrimams. Taip pat bus remiamos novatoriškos mažosios ir vidutinio dydžio įmonės bei tyrimų infrastruktūra. Europos Parlamentui pavyko užtikrinti papildomą 1 mlrd. eurų finansavimą baziniams moksliniams tyrimams, kuris bus skirstomas per Europos mokslinių tyrimų tarybą.

„Europos horizontas“ leis mums pasirengti ateičiai – remti Europos tyrėjus, stiprinti sveikatos sistemas, mažinti anglies dioksido išlakas pramonėje ir diegti verslo naujoves“, – sakė EP pranešėjas dėl programos reglamento Dan Nica (Socialistai ir demokratai, Rumunija). „Savo ruožtu pirmą kartą ES numatė specialų biudžetą kultūros ir kūrybos pramonei, taip pat teisiškai įsipareigojo ginti akademinę laisvę visame žemyne“, – pridūrė EP pranešėjas dėl specialiosios reglamento įgyvendinimo programos Christian Ehler (Europos liaudies partija, Vokietija).

Lietuvoje išrinkto EP nario nuomonė. Europos liaudies partijos vardu kalbėjęs Andrius Kubilius teigė: „Mano šalis Lietuva yra labai suinteresuota plėtoti savo inovacinius pajėgumus iki geriausio ES lygio. Todėl džiaugiuosi sėkmingais trišalio dialogo rezultatais,

kad susitarėme dėl įvairių svarbių dalykų, o ypač dėl didesnio regioninių inovacijų schemų (RIS) biudžeto. [...] Svarbiausia, kad žinių ir inovacijų bendruomenės būtų skatinamos išplėsti savo buvimą RIS teritorijose ir kurti vietinius RIS centrus. Inovacijų centrai, mano požiūriu, yra svarbiausi nacionalinės inovacijų architektūros elementai. Tikiuosi, kad Europos inovacijų ir technologijų institutas sukurs daug pridėtinės vertės kuriant tuos nacionalinius inovacijų centrus [...] visose ES valstybėse narėse, įskaitant Lietuvą.“

